

Till
Justitiedepartementet

STOCKHOLM

1053/75

Departementspromemoria med förslag till preskriptionslag,
"Preskription" (Ds Ju 1975:11).

Finansieringsföretagens Förening har beretts tillfälle att
avge yttrande över rubr. promemoria. Med anledning härav får
föreningen anföra följande.

1. Inledning.

Finansieringsföretagens Förening räknar som sina medlemmar
huvudparten av de specialföretag som inriktat sig på finan-
siering av avbetalningskontrakt och kontokrediter samt fac-
toring och leasing.

Frågan om preskription är av särskild betydelse för medlem-
marnas verksamhet. Detta i följd av dels medlemmarnas ställ-
ning som mellanmän dels det stora antal standardavtal som
årligen slutes med säljföretag och dess kunder. Dessa två
grupper är till den övervägande delen hemmahörande i Sverige.
Ett icke obetydligt antal är dock att hänföra till utlandet.
I följd av en alltmer ökande internationalisering av medlem-
marnas verksamhet expanderar den utländska marknaden avsevärt.

2. Inledande bestämmelsen (1 §).

Liksom i den nuvarande preskriptionsförordningen är den föreslagna
lagens bestämmelser tillämpliga på alla slag av fordringar, oavsett
om de avser pengar, varor, tjänster eller andra prestationer. Be-
stämmelserna är tvingande.

3. Preskriptionstid (2 §) och avbrytande av preskription (9 §).

2 §, första stycket, innehåller den centrala bestämmelsen att fordran preskriberas tre år efter förfallodagen mot nuvarande tio år.

För uppnående av preskriptionsavbrott uppställs i 9 § krav på anställande av talan eller annan liknande åtgärd. Nuvarande möjligheter, att det är tillräckligt med ett formlöst krav eller en muntlig påminnelse, skall inte stå öppna.

På sid 33 - 36 återopas olika skäl till stöd för en förkortning av preskriptionstiden. Flertalet av de överväganden som lämnas synes dock utgöra argument för att ha en till tiden begränsad preskriptionstid och ej för att förkorta en redan införd preskriptionstid. Den enda grunden som ges för en förkortning synes vara en uppfattning att fordringsförhållanden skall avvecklas inom "rimlig tid". De närmare skälen till att utredningen stannat för just tre år i stället för lika gärna t.ex. fem år eller tio år redovisas ej. Den ekonomiska och sociala omdaning anför dock som en allmän grund för en förändring som bör utmynna i att fordringsförhållanden skall avvecklas inom "rimlig tid". Det sägs att korta preskriptionsfrister är till gagn för det ekonomiska livet genom att bidra till klarhet i fordringsförhållanden.

Föreningen finner ej skäl till att närmare kritisera eller analysera de allmänna överväganden och synpunkter som utredningen anför i promemorians kapitel 4 ur vilket kapitel föregående stycke är hämtat. Föreningen har dock ej övertygats om att den allmänna preskriptionstiden bör vara tre år. En kort preskriptionstid bidrar ej heller till klarhet i fordringsförhållanden. Denna klarhet uppnås ju genom styrkande av bristande betalning eller av att betalning skett.

Som skäl för en förkortning av preskriptionstiden hänvisas till fordringar som hör till främst konsumenternas dagliga hushållning och då främst kontantköp.

Det finns anledning framhålla att redan nu gäller vid kontantköp att gäldenären ej behöver spara kvitton för att freda sig mot nytt krav. Däremot finns i taxeringsförrordningen en föreskriven sexårsperiod för bevarande av handlingar till vilka kan höras kvitton på kontantköp.

I promemorian behandlas ej det förhållandet att det i förslaget till bokföringslag föreslås att arkiveringstiden alltså skall vara 10 år.

Såväl konsumenter som näringsidkare är således skyldiga att i många fall bevara kvitton och andra handlingar som vanligen utgör bevismedel. Mot denna bakgrund framstår en förkortning av preskriptionstiden till tre år såsom mer eller mindre meningslös ur praktisk synpunkt.

Föreningen, som i promemorian ej kunnat återfinna några mer praktiska eller sakliga skäl för en ändring, vill dock ej motsätta sig en förkortning av preskriptionstiden. Möjligen kan således den nu gällande tioårsperioden allmänt sett framstå såsom onödigt lång. Föreningen föreslår dock att tiden nedbringas till fem - sex år i förening med en däremot svarande ändring av reglerna i taxeringsförordningen och bokföringslagen. Därvid förutsätter dock föreningen att de föreslagna stränga kraven på preskriptionsavbrott kompletteras med åtminstone ett skriftligt krav är tillfyllest.

En så kraftig förkortning av preskriptionstiden som till tre år, med rättsligt förfarande som huvudform för preskriptionsavbrott, måste innebära att ett ökat antal fordringar preskriberas i jämförelse med nu. Vidare kommer föreningens medlemmars verksamhet att påverkas på olika sätt.

De medlemsföretag som bedriver leasing inköper många gånger en mycket dyrbar och/eller tekniskt avancerad utrustning med en garantitid från 1-2 år. I avtalet med leasetagaren överlåter leasingbolaget rätten att göra gällande anspråk i anledning av köpet. Om leasetagaren framställer anspråk mot säljaren måste parterna medges god tid till olika undersökningar hänförande sig till objektet och en prövning av anspråket för uppnående av en uppgörelse. Det förefaller föreningen därvid olämpligt att borgenären under denna tid måste stämma gäldenären eller påkalla skiljeförfarande för att bevara rätten till anspråket. Det sagda gäller i än högre grad i internationella rättsförhållanden. I de standardavtal leasingbolaget sluter med leasetagaren finns intaget standardskadestånd som blir föremål för förhandlingar mellan parterna och värderingar, etc, som kan dra ut på tiden i synnerhet i de fall leaseobjektet är svårt eller ej går att sälja. En treårig preskriptionstid framstår här såsom allt för kort.

De medlemsföretag som är factoringbolag lämnar bl.a. krediter mot säkerhet i kundfordringar. Detta sker genom antingen fakturabelåning eller fakturaköp. Vid fakturabelåning erhåller säljföretaget kredit mot säkerhet i pantsatta fakturafordringar. Factoringbolagen förbehåller sig dock rätten att återdebitera fakturor vid tvist, etc, och står ej kreditrisken. Vid fakturaköp köper factoringbolaget säljföretagets kundfordringar och övertar därmed kreditrisken. Factoringbolaget har dock även här rätt att återdebitera t.ex. tvistiga fakturor. Fakturaköp förekommer oftast endast vid exportfactoring. En treårig preskriptionsfrist kan här vara för kort.

En liknande metodik som ovan angetts för factoring tillämpas av de medlemmar hos vilka säljföretag kan refinansiera avbetalningskontrakt. Med de regler som föreslås sker preskriptionsavbrott varje gång köparen gör en avbetalning. Fullgör han ej sin betalningsskyldighet vidtar säljaren, som i det läget i regel fått återköpa kontraktet, i allmänhet åtgärder för att driva in betalning. Emellertid är det många gånger så att det kan vara fråga om relativt sett mindre belopp, som återstår för köparen att erlægga, att säljföretaget av kostnadsskäl ej vidtager rättsliga åtgärder. Säljföretaget väljer således att senare återkomma med krav. En förkortad preskriptionstid kan således innebära att borgenärens fordran även preskriberas i sådana fall där bristande betalning endast beror på oförmåga hos köparen vid ett visst givet tillfälle.

Hos de medlemsföretag som bedriver kontokreditverksamhet är denna fråga av betydelse. I angiven verksamhet har finansieringsföretaget ett direkt fordringsförhållande med kontohavaren. Om kontohavaren

ej betalar beror detta praktiskt taget uteslutande på oförmåga. Fordran är nämligen oftast helt klar när kontohavaren beträffande varorna har att hålla sig till sälj företaget. Det är således mycket sällan som kontohavaren har anledning till en saklig invändning mot kontokortföretaget. I den mån kontohavaren ej betalar är det vanligaste att finansieringsföretaget överlämnar ärendet till en inkassobyrå. Om utestående fordran mot kontohavaren är mindre eller om kontohavaren vid större belopp visar sig sakna utmättningsbara tillgångar vidtages ej rättsliga åtgärder. Detta av kostnads-skäl. På grund härav och när ekonomisk oförmåga sällan är evig sker årligen en uppföljning av dessa fordringar som i följd härav till mycket stor del så småningom betalas. När antalet kontohavare är stort leder detta till att avsevärda belopp varje år kan indrivnas. På så sätt kan förluster och därmed kreditkostnader hållas på en mer acceptabel nivå vid en längre än en kortare preskriptionstid. Förhållandet är detsamma när finansieringsföretaget på annat sätt direkt beviljar konsumenterna krediter.

Förslagets krav på inledande av rättsligt förfarande eller annan därmed jämförlig åtgärd kommer således att leda till onödiga rättegångar t.ex. i de fall gäldenären för tillfället saknar tillgångar.

4. Förlängning av preskriptionstid (8 §)

I § 8, andra stycket, stadgas bl.a. att om borgenären saknar kännedom om gäldernärens hemvist eller uppehållsort, preskriberas fordringen tidigast ett år efter den dag borgenären fick eller med iakttagande av skälig aktsamhet borde fått kännedom därom.

Genom att hänvisa till den tidpunkt då borgenären fått eller borde ha fått kännedom om vissa fakta införes ett osäkerhetsmoment. Vidare framstår ett år som alltför knapp minsta frist. Visserligen kan borgenären begära kungörelsedelgivning men sådant förfarande kan vara en förhållandevis onödig och dyr kostnad.

5. Skriftlig erinran (10 §)

I § 10 stadgas bl.a. att beträffande fordran som kan fastställas genom dom eller liknande avgörande eller för vilken verkställighet har skett kan preskriptionsavbrott ske genom att borgenären skriftligen erinrar gäldenären om fordringen.

Som föreningen redan framfört bör en skriftlig erinran vara tillfyllest även i andra fall. Utredningen tycks utgå ifrån att en fordran som varit föremål för rättsligt avgörande har förutsättningar att vara mer riktig än en icke på sådant sätt prövad fordran. Detta behöver i varje fall inte gälla det stora antal fordringar som avgöres genom betalningsföreläggande och lagsökning.

Det bör i detta sammanhang anges att det mellan finansieringsföretaget och dess avtalspartner nästan undantagslöst alltid föreligger skriftligt avtal. I följd av arkiveringsskyldighet enligt bokföringslagen kan således finansieringsföretaget under denna tid styrka sin fordran. En skriftlig erinran är många gånger tillfyllest i synnerhet i de fall där gäldernärens betalningsförmåga förbättrats. I sådana fall har också finansieringsföretaget många gånger av kostnadsskäl underlåtit att vidtaga rättsliga åtgärder.

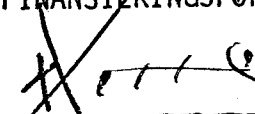
6. Verkan av preskription

Föreningen har inget att invända emot att borgenär har rätt till betalning för fordran som är förenad med panträtt. Föreningen noterar att sådan fordran aldrig preskriberas i den del den överstiger pantens värde.

Gällande ordning i fråga om panträtt i fast egendom och tomträtt och beträffande handpant är att panträkten skall bestå även om fordringen preskriberas. Denna ordning instämmer utredningen i. Emellertid har utredningen en annan uppfattning till frågan om preskription och äganderättsförbehåll avseende fordran som preskriberats. Utredningen menar att det får anses vara principiellt uppenbart otillfredsställande om säljaren av en vara som har sålts på avbetalning skall ha rätt att ta tillbaka varan trots att hans fordran på köpeskillingen har preskriberats. I avvaktan på Kreditköpkommitténs betänkande tar dock utredningen ej ställning. Föreningen får dock redan här ange att de ej kan se något skäl att behandla äganderättsförbehåll annorlunda än panträtt. Det bör också anges att frågan om äganderättsförbehållets verkan även kan gälla näringsidkare emellan.

Stockholm i september 1975

FINANSIERINGSFÖRETAGENS FÖRENING

/Fredrik Lettström/
Ordförande

/Tom Ekelund/
Sekreterare